

Известная белорусская писательница Людмила Рублевская в новелле «Геракл у Адмета» использовала второй вариант двенадцатого мифа о Геракле. Автором удачно избран игровой момент осмысления, основанный на противопоставлении физической и духовной силы. Согласно второму варианту двенадцатого мифа о Геракле, однажды Геракл остановился у своего друга царя Адмета, недавно потерявшего жену. Чтобы утешить Адмета, Геракл пообещал ему вернуть жену. Спустившись в подземное царство, он вынудил бога смерти вернуть Алкестиду к жизни. Если древнегреческий Геракл – богатырь, то главный герой новеллы Рублевской – физически немощный странник Мамонька. Тем, кто жил в предместьях города и не выписывал газет в целях экономии, как иронично замечает повествователь, он принес новости: «Откуда был родом Мамонька – никто не знал, казалось, он вечно ходил по окрестным деревням и местечкам. Даже возраста его нельзя было определить – такой прозрачный, без растительности на лице, мелкий человек. «Божий человек», – говорили о Мамоньке некоторые, но другие им возражали: «Разве Божий человек бродит по базарам? Божий человек поет псалмы и продает кипарисовые крестики да чудодейственные иконки»» [2, с. 192]. Мамонька любил останавливаться у слесаря Петра Помидорчика и его супруги Насты. Однажды, зайдя к ним во двор, не обнаружил там хозяйки дома: «Все двери нараспашку, куры забегают в сени и с опаской заглядывают в комнаты, в стекла бьются, как пьяные бродяги, жирные зеленые мухи, а на скамье под образами сидит Петро Помидорчик, и его красное лицо аж сморщилось от страдания» [2, 193]. Хозяин поведал печальную историю: «Две недели назад в дом уважаемой вдовы Крысы пришли необычные гости: шесть женщин, преимущественно пожилого возраста, в темных длинных платьях и белых платках, плотно обвязанных вокруг головы, один хромой старик и высокий бородач в белой хламиде с толстенной книгой, которую он нежно прижимал обеими руками к груди. Странная компания целый день не показывалась на улице, только из окон тетки Крысы доносились протяжные, но мелодичные песнопения, украшенные мощным басом – видно, дюжего бородача. Соседи от любопытства млели. Но вскоре смогли полностью удовлетворить свое любопытство – бородач пригласил всех желающих на духовную беседу» [2, 193–194]. Бородач предлагал людям стать адептами новой веры. После бесед и жертвований все вернулись домой, кроме Насты. Петр попросил странника сходить за ней. Оказалось, что Мамонька был знаком с бородачом. Бородач – обыкновенный мошенник, требующий деньги от своих сторонников за будущее место в Божьем царстве. Мамонька принародно удивился: «В издании Святого Писания странника не было такого положения о деньгах... О любви к ближнему – было... О том, что не укради – было. Не пожелай жены ближнего своего, имущества и так далее... Мамонька искренне об этом и сказал» [2, 195]. Женщины отреклись от бородача-пророка и неожиданно для Мамоньки избрали его своим духовным отцом. Мамонька спас женщин от духовного рабства, а они признали его пророком, сделав своим рабом.

Заключение. Анализ художественного осмысления двенадцатого мифа о Геракле А. Кристи и Л. Рублевской позволяет утверждать, что мифологический сюжет в произведении – это продуманная коммуникативная стратегия авторов. Выбор английской и белорусской писательницами разных вариантов двенадцатого мифа о Геракле, а также различных приёмов художественной интерпретации образа самого Геракла – свидетельство важности индивидуального начала в художественном творчестве. Миф выступает в произведении Кристи и Рублевской как объект и как инструмент художественной интерпретации с иронической подсветкой. Л. Рублевская опирается на структурные особенности мифа, иронически переосмысливает смысловое содержание его образов для характеристики белорусской действительности и человеческой природы, а А. Кристи использует семантико-функциональный план мифа для изображения современности.

1. Кристи, А. Собрание сочинений. – Т. 19: романы / пер. с англ. / А. Кристи. – М.: Междунар. кн. дом, 1997. – 416 с.
2. Рублеўская, Л.І. Сэрца мармуровага анёла : аповесці, апавяданні / Л.І. Рублеўская. – Мінск : Маст. літ., 2003. – 288 с.

ЖАНРЫ ЛЮБОЎНАЙ ПАЭЗІІ ЯНКІ КУПАЛЫ

Мосін А.Я.,

магістрант ВДУ імя П.М. Маішэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Бароўка В.Ю., доктар філал. навук, прафесар

Беларуская любоўная лірыка пачатку ХХ стагоддзя была прадстаўлена творамі Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, Канстанцыі Буйло, Якуба Коласа, Алеся Гаруна. Самая багатая і разнастайная любоўная лірыка Янкі Купалы. Актуальнасць даследавання любоўнай лірыкі выдатнага класіка беларускай літаратуры абумоўлена неабходнасцю далейшага паглыбленага асэнсавання эстэтычнай адметнасці яго творчасці. Літаратуразнаўцы галоўным чынам звярталі ўвагу на тэматыку і ідэі любоўнай лірыкі, па-за межамі вывучэння заставаліся формы лірыкі, якія вельмі важныя для аб'ектыўнай ацэнкі Купалы-паэта.

Мэта дадзенай работы заключаецца ў выяўленні і характарыстыцы мастацкіх формаў любоўнай паэзіі Янкі Купалы пачатку ХХ стагоддзя.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для аналізу абраны вершы любоўнай паэзіі са зборнікаў “Жа-лейка”, “Гусляр”, “Шляхам жыцця”. У дадзенай працы выкарыстаны элементы канкрэтна-гістарычнага, біяграфічнага, і дэскрыптыўнага **метадаў** аналізу.

Вынікі і іх абмеркаванне. У адрозненне ад эпасу і драмы, дзе адлюстроўваюцца падзеі і ўзаема-адносіны дзейных асоб, у лірычных творах выяўляюцца пачуцці і перажыванні лірычнага героя, унутраны стан душы чалавека. Гэта важная родавая асаблівасць лірыкі. У цэнтры любоўнай лірыкі – любоўнае пачуццё. Янка Купала выкарыстоўваў розныя жанравыя формы ў сваёй любоўнай лірыцы і любоўнай паэзіі.

Як вядома, Янка Купала меў шляхецкія карані. Для побытавай культуры беларускай шляхты XIX – пачатку XX стагоддзя характэрнай формай лірыкі былі раманы. Некаторыя раннія любоўныя вершы Купалы нагадваюць раманы. Так, лірычны герой меладычнага верша “Да N.” у спавядальнай манеры прызнаецца:

Нядаўна з табой мне спаткацца прыйшлося,

Нядаўна са мной першу стрэчу вяла,

А вызнаў, што ўжо з табой шмат пражылося,

Шмат мела пацех і шмат слёз праліла [1, 97].

Закаханы лірычны герой перакананы, што прадмет яго захаплення незвычайны:

Калі да мяне далятае ўздыханне,

Якое тваёю душою трасе, –

І ў ясныя вочы гляджу твае, пані,

То бачу, што іншая ты, як ўсе [1, 97].

Лірычны герой лічыць патрэбным прызнацца:

Люблю, як сястрыцу сваю дарагую,

Шаную, як родную матку сваю [1, 97].

Элементы жанру рамана ўласцівы таксама ранняму вершу “Не глядзі...”, прасякнутама матывамі непадзельнага кахання. Лірычны герой просіць каханую, надзеленую дэманічнымі рысамі:

Не глядзі на мяне, не глядзі, адыйдзі,

Не чаруй так сабой і на яве і ў сне!

Ты смяешся з мяне... Дык ідзі ж, не глядзі,

Бо замучыш, загубіш мяне! [1, 97].

Як і ў традыцыйным рамансе, лірычны герой – ахвяра кахання, твор напоўнены элегічным настроем, але прысутнічае тут і адмысловая купалаўская лінія асвятлення кахання: яго і яе разлучаюць перш за ўсё маральныя ўстаноўкі і сацыяльныя абставіны; яна не можа адказаць яму ўзаемнацю, бо прагне багацця, раскошы.

Шмат вершаў любоўнай лірыкі Янка Купала аднёс да жанру песні. Прычым, абазначэнне жанру паэтам нярэдка прадстаўлена ў загалоўку. У такіх творах Янка Купала запазычаў рытміку, вобразную структуру, лексіка-выяўленчыя магчымасці народнай песні. Яркім прыкладам таму служыць верш, што пачынаўся радкамі “Зайшло ўжо сонейка...”:

Зайшло ўжо сонейка, цень лёг на гонейка,

Ўецца туман сенажацый,

Выйдзі ж, дзяўчынка, выйдзі ж, галубка,

Ў садзік ка мне пагуляці [2, 121].

У вершы ўзноўлены традыцыйныя вобразы беларускай народнай лірыкі: галубка, вечар, сад, салавей, зоры. Падкрэслены рыцарскія адносіны лірычнага героя да каханай:

Казкамі дзіўнымі будуць галінамі

Ліпкі шумеці, дзівіцца,

Будзе прыветліва пець салавейка,

Буду – слугой, ты – цырыцай [2, 121].

Для паэтыкі народнай песні характэрны паўторы; у дадзеным вершы мае месца калывая кампазіцыя і адваротна люстраны паўтор першай страфы.

Лірычны верш маналагічнай формы з аўтапсіхалагічным лірычным героем – асноўная форма любоўнай лірыкі Я. Купалы, пераважна элегічнай. Некаторыя вершы маюць форму элегічнага маналога пра гісторыю кахання, як, напрыклад, у вершах “Быў гэта сон...”, “А яна..”, прысвечаных Паўліне Мядзёлцы.

Класік беларускай літаратуры ў любоўнай лірыцы выкарыстоўваў жанр балады. Адзін з яго твораў – “Страшны вір”, угрунтаваны на баладных матывах. Твор пачынаўся з апісання загадкавага месца:

Ёсць мейсца, дзе ў поўнач над рэчкай

Пакуль ішчэ пявун не пяе,

Выходзе здань дзіўная з віру

І творыць варожбы свае [3, 191].

Потым апавядальнік расказвае трагічную гісторыю кахання маладых людзей. Дзве сястры, асляплёныя зайздасцю да шчаслівейшай у каханні малодшай сястры, атруцілі і кінулі ў вір меншую сястру, асудзілі яе жаніха на вечныя пошукі нарачонай, а самі зніклі. Цень тапельніцы нагадвае пра злачынства на глебе кахання. Паэт бліскуча выкарыстаў вечны матыў суперніцтва ў каханні з меладраматычнымі прыёмамі народнай і літаратурнай балады пра каханне. Кампазіцыйна верш складаецца з дзвюх частак, дзе другая тлумачыць змест першай часткі. “Страшны вір” вытрыманы ва ўзнёсла-паэтычным ключы з рамантычнай неакрэсленасцю месца дзеяння, элементамі таямнічасці. Набліжаюць да народнай балады верш Купалы трохразавыя паўторы ў развіцці сюжэта, а да літаратурнай балады набліжае матыў спалучанасці рэальнага свету і іншасвету.

У любоўнай паэзіі Янкі Купалы існавалі і песні-казкі. Для прыкладу, у творы “Песня-казка” паэт змог пераасэнсаваць матывы і прыёмы народнай казкі. Твор пачынаўся зачынам, падобна да народнай казкі:

Гэй! далёка за морам за сінім
Ёсць адна старана, ёсць адна,
А ў ёй князева дочка – княгіня,
Світазарай завецца яна [3, 191].

Багаты князь і бедны хлопец закахаліся ў Світазару, абодва папрасілі яе рукі. Князь ўсе свае багачы прынаваў дзяўчыне, а бедны хлопец – толькі сваю душу, княжна “бедака бярэ мужам сабе [3, 181]. Князь-жаніх не пагадзіўся з выбарам Світазары: ён усыпіў маладую пару, жаніха закаваў у пугі, а нявесту паланіў. У адрозненне ад традыцыйнай казкі, гэтая гісторыя заканчваецца трагічна, што непасрэдна суадносілася з рамантычным светабачаннем аўтара твора.

Заклучэнне. Паказчыкам адметнасці творчай індывідуальнасці не ў апошнюю чаргу могуць служыць жанры, якія выкарыстоўвае пісьменнік. У любоўнай паэзіі Янкі Купалы дамінавалі такія жанры, як лірычны верш, раманс, песня, балада, песня-казка. Жанравы змест любоўных твораў Янкі Купалы дапаўняўся рысамі рамантычнага светаадчування, заснаванага на ўяўленні аб дысгарманічнасці свету; жанравыя формы – творчай дарацоўкай абранага жанравага канону раманса, балады, казкі, песні.

1. Купала, Я. Поўны збор твораў: у 9 т. – Т. 1 / Я. Купала. – Мінск: Маст. літ., 1995. – 462 с.
2. Купала, Я. Поўны збор твораў: у 9 т. – Т. 2 / Я. Купала. – Мінск: Маст. літ., 1996. – 342 с.
3. Купала, Я. Поўны збор твораў: у 9 т. – Т. 3 / Я. Купала. – Мінск: Маст. літ., 1997. – 462 с.

СОДЕРЖАТЕЛЬНО-ТЕМАТИЧЕСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ПОЛИТИЧЕСКОГО СПОТА С ЦЕЛЬЮ УБЕЖДЕНИЯ

Найдёнок М.Р.,

студент 4 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Казимирава О.В., канд. филол. наук, доцент

Как известно, социум наполнен разнообразными дискурсами, которые охватывают все сферы жизнедеятельности человека. Политика, экономика, наука разрабатывают свои уникальные дискурсы. Одним из наиболее многообразных и актуальных является *политический дискурс*, который занимает значительную часть нашей жизни и связывает воедино представителей разных национальностей, рас и социумов. Действительно, большинство участников общественной жизни интересуются политикой и нередко принимают участие в политической деятельности. В рамках нашей работы мы затрагиваем особенности жанра политического спота, который является составной частью политического дискурса. Отметим, что под политическим дискурсом понимают совокупность всех речевых актов, используемых в политических дискуссиях [1, с. 261]. В то же время, спот, или ролик, как его чаще называют, представляет собой краткое рекламное произведение.

Цель нашего исследования заключается в выделении особенностей содержательно-тематической организации политического спота посредством определения основных приёмов убеждения, заложенных в содержании спота.

Материал и методы. Для выделения наиболее точной содержательно-тематической организации политического спота мы проанализировали 50 англоязычных рекламных роликов 2017–2018 гг., в которых разнообразные кандидаты в Сенат, в Конгресс, на пост губернатора или прокурора стремятся убедить своих избирателей отдать голос за них. В качестве канала распространения в нашем случае выступил сайт *Youtube*. Лингвистические методы представлены описательным методом, методом контекстуального анализа, интерпретационным методом.

Результаты и их обсуждение. Анализ практического материала показывает, что большая часть из отобранных роликов обладает схожей содержательно-тематической организацией. На основании этого мы выделили типичные «блоки», характерные для большинства англоязычных политических спотов: